

Brussel, 31 januari 2020.

Geachte,

Wij ontvingen uw vraag tot **schriftelijk advies over de Wetsvoorstellen tot verhoging van het minimumloon (resp. [DOC 55 103/1](#) en amendementen [DOC 55 103/2](#); [DOC 55 485/1](#))** in goede orde. Onze dank daarvoor.

Vooraf.

Het Netwerk tegen Armoede¹ verenigt 59 verenigingen waar armen het woord nemen in Vlaanderen en Brussel. Het richt zich op verschillende niveaus tot de overheid, diensten, het middenveld, bedrijfsleven en de publieke opinie met het doel armoede uit te bannen. Het beleidswerk van het Netwerk vertrekt vanuit de ervaringen en de aanbevelingen van mensen in armoede. Zij nemen ook op alle niveaus zelf het woord. In Brussel ondersteunt het Netwerk haar 7 Brusselse verenigingen, verenigd in het Brussels Platform Armoede (BPA), in de opvolging van het beleid met de Brusselse overheden. In Vlaanderen is het Netwerk decretaal erkend als prioritaire gesprekspartner voor de Vlaamse overheid. Europees bundelt het Netwerk de krachten met andere armoedebestrijdingsorganisaties binnen EAPN (European Anti Poverty Network). Afhankelijk van de kennis en standpunten die we in bepaalde dossiers al konden opbouwen, probeert het Netwerk tegen Armoede ook meer en meer actief de stem van mensen in armoede te laten horen op federaal niveau. Dit zoveel mogelijk in overleg met onze Waalse zusterorganisatie RWLP (Réseau Wallon de lutte contre la pauvreté), en onze Brusselse zusterorganisatie Le Forum - Bruxelles contre les Inégalités en BPA en dan nog bij voorkeur via onze gezamenlijke koepel BAPN (Belgian Anti Poverty Network)².

We hielden eraan hier even uitvoerig op in te gaan, we weten dat federale beleids mensen het werk van onze organisaties nog te weinig kennen en/of ons weten te vinden. En het brengt ons bij een eerste opmerking.

We appreciëren de uitnodiging tot advies op dit wetsvoorstel ten zeerste, het toont aan dat de leden van de commissie zich bewust zijn van de mogelijke impact op armoede én dat ze daarbij het advies van de betrokkenen belangrijk vinden. Maar we durven hier toch nog steeds van een gemiste kans spreken.

Om te beginnen verwondert het ons dat de commissie zich beperkt tot een vraag om schriftelijk advies en niet uitnodigde tot een echt gesprek, bv. in de vorm van een hoorzitting. Hierdoor gaan kansen om via vraag en antwoord meer inzicht te krijgen in ons advies verloren én mist de commissie ook de kans om met de direct betrokkenen in gesprek te gaan. Uiteraard moet dit voor onze organisaties ook praktisch haalbaar zijn, wat in de eerste plaats vraagt dat er voldoende voorbereidingstijd kan zijn om dit met onze mensen vooraf grondig door te praten. Ook dat was bij deze uitnodiging bijzonder krap, gezien de uitnodiging ons medio december toekwam.

¹ <https://www.netwerktegenarmoede.be/nl>

² <https://www.bapn.be/>

Daarnaast benadrukken wij, ook bij federale regelgeving, het belang om steeds de realiteit in Vlaanderen, Brussel en Wallonië te bekijken. De verschillen op het terrein zijn vaak groot. Wij stellen vast dat ook onze collega's van het RWLP deze vraag kregen. Dit is al een stap vooruit in vergelijking met een andere adviesvraag die wij gelijktijdig kregen en waar enkel het Netwerk tegen Armoede werd aangeschreven. Maar uiteraard ontbreken hier nog steeds onze Brusselse collega's.

Bijgevolg durven wij hopen dat dit soort vragen om advies in de toekomst aan vertegenwoordigers van mensen in armoede uit de 3 landsdelen tegelijk kan worden gesteld. U las hierboven hoe wij georganiseerd zijn, een vraag aan BAPN komt altijd ook bij ons terecht en we zoeken onder elkaar dan wel naar de best mogelijke vorm van afstemming.

Dit gezegd zijnde, dit is dus een advies van het Netwerk tegen Armoede, gemaakt met onze verenigingen. Wij bezorgen dit ook aan onze zusterorganisaties binnen BAPN en namen ook contact met RWLP, waarvan wij bondig de belangrijkste standpunten mochten vernemen. De tijd ontbrak echter om ons beider advies grondig met elkaar door te praten. Wellicht vindt u daardoor licht verschillende aandachtspunten terug. De verwachtingen en bezorgdheden rond het minimumloon lijken ons echter in grote lijnen te zullen overeenkomen. In elk geval dient u dit als een eerste voorlopige reactie te lezen die verder discussiewerk zal vragen binnen onze verenigingen. Zoals u zal kunnen lezen zitten wij immers momenteel nog met veel onbeantwoorde vragen.

Menselijke waardigheid voor iedereen.

In een van de wetsvoorstellen lezen we: 'het is onaanvaardbaar dat een werknemer toch arm kan zijn'. Uiteraard, maar dat zinnetje verraadt veel over de denkwijze van de indiener. Op zijn minst spreekt er een stuk aanvaarding uit, een stuk gelatenheid, bij het feit dat niet-werkenden met armoede te maken hebben. Laat ons dus minstens de zaak regelen voor de werkenden...

Deze –en ergere, u herinnert zich de uitspraak wel 'neem ze hun uitkering af en ze zullen wel gaan werken'- manieren van denken zijn nefast.

Vooreerst: voor het Netwerk tegen Armoede is dit een principiële zaak, wij vertrekken vanuit grondrechten. In een welvarend land als het onze verwachten wij dat het beleid *alle* mensen die op het grondgebied verblijven garandeert dat ze in waardigheid kunnen leven. *Zonder onderscheid*, dus ook niet tussen werkenden of niet-werkenden, tussen zij die werk aankunnen en zij die werk niet aankunnen. Armoede is onrecht en een welvaartsstaat als België onwaardig, punt.

Los daarvan willen we de indieners ook wijzen op twee ernstige denkfouten. Denkfouten die wij beleidsmakers, óók als ze begaan zijn met de armoedeproblematiek, steeds opnieuw zien maken en die wij als Netwerk tegen Armoede de wereld uit willen. Omdat ze stigmatiserend zijn, maar óók omdat ze contraproductief zijn.

Eerst en vooral gaat het om het *flinterdunne onderscheid tussen werkenden en niet-werkenden*. Om maar meteen het meer recente discours dat nog veel meer mensen viseert te gebruiken: tussen actieven en niet-actieven. Om het met enkele voorbeelden te schetsen: weet u hoeveel deeltijds werkende alleenstaande moeders met een onregelmatig uurrooster noodgedwongen ook van een aanvullende uitkering in de werkloosheid moeten zien rond te komen? Hoe het komt dat men bij de verstrenging van de inschakelingsuitkering moest vaststellen dat een belangrijke groep 30-ers en

zelfs 40-ers, hoewel ze al die tijd van de ene job naar de andere waren gehopt, nog steeds als enig vangnet deze uitkering genoten? Wie de realiteit kent van mensen met een ziekte-of invaliditeitsuitkering weet dat ook daar bijzonder veel mensen actief zijn, is het niet via deeltijds en betaald werk, dan toch via een vorm van vrijwilligerswerk. Moeten wij u uitleggen waarom zeer veel mensen die niet aan het minimumpensioen raken toch een groot deel van hun leven hebben gewerkt? En neen, voor het Netwerk tegen Armoede gaat het niet op hier een grens te leggen tussen de stelsels van sociale zekerheid en bijstand. Om het met de woorden van een ervaringsdeskundige uit een van onze verenigingen te zeggen 'ik kan er niet aan doen dat ik onvoldoende heb kunnen bijdragen'. Ook zeer veel leefloners, mensen op IVT of IGO hebben al een stuk arbeid verricht, doen dat nog of krijgen slechts een aanvulling op in de sociale zekerheid opgebouwde rechten. Ons punt? Dat een veel groter deel van de zogenaamde niet-actieven dan wat men aanneemt eigenlijk bijzonder actief zijn. En omgekeerd: dat zo goed als elke werkende vroeg of laat sociale bescherming –sociale zekerheid maar zeer vaak ook bijstand- nodig heeft. De groep die echt nooit actief is geweest en voor wie wij, vanuit een grondrechtenbenadering, zuivere solidariteit vragen, is bijzonder klein. Werkelijk *iedereen heeft dus belang* bij een sociale bescherming die toelaat om niet in armoede te leven.

De tweede denkfout dan. Die vertrekt vanuit de verwachting dat mensen als vanzelf wel de weg zullen vinden naar de arbeidsmarkt, als er maar voldoende 'geactiveerd' wordt, of 'jobs jobs jobs' worden gecreëerd. Een 'te hoge' uitkering is dan een fout signaal en houdt mensen net 'in de hangmat' van de sociale bescherming.

Om te beginnen: mensen in armoede willen weg uit de armoede én ze zijn –net als iedereen- niet graag afhankelijk. Ze zijn er ook op uit om dat te bewijzen, vaak zelfs als ze daar –bijvoorbeeld om gezondheidsredenen- niet eens toe in staat zijn. Ze willen actief zijn, hun eigen lot in handen kunnen nemen en er iets van maken. 'Gewoon mens kunnen zijn', noemen onze verenigingen dat. Bijgevolg: als mensen echte kansen krijgen, dan grijpen ze die. Op de kwaliteit van het tewerkstellingsbeleid gaan we hier niet in, noch op andere beleidsdomeinen –denken we aan het beleid rond huisvesting of welzijn en onderwijs. Mensen uit armoede laten ontsnappen vraagt inzet op veel domeinen. Het punt dat we hier willen maken is: om mensen toe te laten uit de armoede te ontsnappen moet hun inkomen *van bij de start toereikend* zijn. Wie dagelijks moet vechten om eten op de plank te krijgen, de huur en energiefactuur te betalen, de schoolfactuur van de kinderen, wie continu in de stress leeft die dit met zich brengt... die is aan het overleven en komt nauwelijks toe aan stappen vooruit zetten, door bijvoorbeeld opleiding of een waardige job, om uit armoede te ontsnappen. We moeten de redenering dus omkeren. Nee, *het optrekken van de sociale uitkeringen –óók voor wie kan werken- leidt niet tot extra inactiviteit, het creëert net de ruimte en stabiliteit in het leven van mensen om de stap naar werk en zelfstandigheid succesvol te kunnen zetten.*

De armoedegrens.

Zoals gezegd: mensen uit armoede laten ontsnappen vraagt inzet op veel terreinen. Armoede is een web van uitsluiting. Maar we focussen hier op de financiële kant van de zaak. Welke grens moet er bereikt worden om mensen financieel toe te laten om 'waardig te kunnen participeren aan de maatschappij'. Waar ligt met andere woorden de werkelijke financiële armoedegrens?

In België wordt sinds jaren het aantal mensen dat in armoede leeft gemeten met de EU-SILC-methode. Die legt de armoedegrens voor elke Europese lidstaat afzonderlijk op 60% van het mediaan

inkomen van de lidstaat. België heeft op basis van deze definitie van de armoedegrens ook al ambitieuze engagementen tot het terugdringen van de armoede aangegaan in het kader van de EU-2020 strategie. Er was dus tot nog toe een grote consensus, ook in de politieke wereld, om minstens met deze grens te werken. Reden waarom het Netwerk tegen Armoede, samen met de partners van BMIN (Belgian Minimum Income Network), de lat minstens dáár legt: *de sociale uitkeringen moeten minstens tot boven de Europese armoedegrens worden opgetrokken*³. Niet onbelangrijk in het kader van dit voorstel: die ligt *momenteel voor een alleenstaande op € 1187 per maand*⁴.

Maar komt de Europese armoedegrens –gebaseerd op een politieke afspraak- overeen met de *werkelijke armoedegrens*? Het antwoord is nee. Voor veel mensen ligt de grens die moet worden bereikt om niet meer in armoede te leven hoger. Het Netwerk tegen Armoede durft hier pleiten voor een *ambitieuze armoedegrens van 65% van het mediaan naar vandaag geactualiseerde Belgische inkomen*. Omdat, in het kader van de voorliggende wetsvoorstellen, bedragen belangrijk zijn, geven we u hier onze uitgebreide redenering daarvoor mee.

EU-SILC bouwt al een correctie in door bovenop het meten met 60% van het mediaan netto inkomen (ook het bezit van een woning wordt niet meegerekend) van de Belgische gezinnen ook de materiële deprivatie te meten en het gebrek aan mensen die werken in een gezin. Wat al aangeeft dat 60% van het mediaan netto gezinsinkomen een onderschatting geeft van de werkelijke financiële gezinsarmoede. Uit simulaties van het CSB (Storms e.a.) weten we dan weer voor welke gezinstypes de EU-armoedegrens nog onder de wetenschappelijke referentiebudgetten ligt. De referentiebudgetten gebruiken als hogere ‘armoedegrens’ is echter niet wenselijk, gezien dit zou vragen om op individueel gezinsniveau rekening te houden met de reële uitgaven en inkomsten, wat automatisering in de weg zou staan. Tegelijk weten we dat ook de referentiebudgetten de reële financiële noden en dus het reële financiële armoederisico nog onderschatten: mensen worden verondersteld gezond te zijn (noodgedwongen, omdat men veralgemenend geen betrouwbare uitspraken kan doen over gezondheidsuitgaven op gezinsniveau, wat dus betekent dat het grootste deel van de werkelijke gezondheidsuitgaven niet wordt mee gerekend), goed geïnformeerd te zijn over hun rechten en die allemaal uit te putten, alle administratieve capaciteiten voor een goed beheer van hun budget te hebben (dit zijn bij uitstek vooronderstellingen die niet a priori gegarandeerd zijn bij mensen in armoede), zich gezond te voeden en dus –op een aantal uitzonderingen na- enkel dit soort voedsel in te kopen, er wordt gewerkt met gemiddelde huurprijzen... De vraag is dan of 60% van het mediaan netto inkomen in België vanuit die vaststelling niet lineair (en indicatief, maar dat is de keuze voor 60% nu ook) naar boven kan worden bijgesteld? Vb. naar 65%, wat dan een nieuwe inkomensgrens zou kunnen zijn waarmee men kan werken. Gezien de EU-armoedegrens echter steeds bepaald wordt o.b.v. de gekende inkomens van 2 jaar terug, dringt zich ook een actualisering op van het netto mediaaninkomen waarop men dit alles berekent naar het inkomensniveau van vandaag in België. Dit kan men door o.b.v. het verwachte BNP het verwachte netto mediaaninkomen van dit jaar te berekenen én dit dan ook te indexeren.

Ter illustratie: een snel en niet accuraat rekensommetje leert ons dat we hierdoor zouden uitkomen bij een bedrag van +- € 1350 per maand voor een *alleenstaande*⁵.

³ Voor meer uitleg bij die –minimale- eis, zie: <https://bapn.be/storage/app/media/uploaded-files/memorandum-de-laagste-inkomens-omhoog-voor-een-leven-in-waardigheid.pdf>

⁴ https://www.armoedebestrijding.be/wp-content/uploads/2019/06/201906_aantalarmen.pdf

⁵ Opgelet: wij geven hier toch graag ook een waarschuwing mee. Er duikt de laatste jaren vanuit politieke hoek een gevaarlijke nevendiscussie op, nl. die over wat als inkomen mag beschouwd worden en dus mag meegeteld worden in het uitmaken hoe ver mensen nog verwijderd zijn van de armoedegrens. Of nog: of de armoedegrens niet naar beneden kan bijgesteld door er andere ‘sociale voordelen’, waar (sommige) mensen

Uiteraard dienen deze bedragen geïndexeerd te worden en welvaartsvast gehouden te worden.

En, zeer belangrijk: dit plaatje moet ook voor alle uitkeringsgerechtigden kloppen. Dat betekent dat we niet alleen kijken naar de situatie van alleenstaanden, maar ook van gezinshoofden en samenwonenden. Ook zij moeten uit de financiële armoede, dus boven de armoedegrens, kunnen raken met behulp van hun sociale uitkering. En dat vraagt alvast een hervorming van het statuut samenwonende⁶. Het Netwerk tegen Armoede is, behalve in situaties die volgens ons ten onrechte als samenwonen worden beschouwd en in tijdelijke overgangssituaties, niet zomaar gewonnen voor een afschaffing van dat statuut, maar pleit voor een stevige verhoging van het tarief samenwonende tot 80 à 90% van het tarief alleenstaande⁷. Een aantal van onze partnerorganisaties gaat verder en pleit tout court voor de afschaffing van het statuut. Let wel: momenteel staan we daar politiek nog ver af. In de wetsvoorstellen rond het optrekken van de uitkeringen die al werden neergelegd in de Kamer stijgt het tarief samenwonende hoogstens procentueel mee met dat van het tarief alleenstaande, de huidige verhouding met de andere tarieven wordt er nooit in losgelaten. Iets wat wij dus wel bepleiten.

‘Loon naar werken’.

Wat als we de minima in sociale zekerheid en bijstand optrekken tot de armoedegrens? Moeten de minimumlonen dan niet nog hoger stijgen? Dit om geen inactiviteitsval te doen ontstaan? Het Netwerk tegen Armoede heeft veel vraagtekens bij die redenering.

met een uitkering recht op hebben, vanaf te trekken. De federale regeringen Di Rupo I en Michel I hadden het voornemen al in hun regeerakkoord staan, maar gaven er geen uitvoering aan. Het recente Vlaamse regeerakkoord neemt het idee nu over. Samen met BMIN verzetten we ons hier met klem tegen. De redenering hakt niet alleen puur intellectueel geen hout –je kan niet zomaar sociale voordelen, wat een tussenkomst is in bepaalde uitgaven, aftrekken van een armoedegrens berekend via een steekproef van inkomens in een land. Dit zorgt ook voor allerlei ongewenste effecten: niet alle ‘sociale voordelen’ zijn voor iedereen relevant (denk aan een goedkoop abonnement van De Lijn als je slecht te been bent of een verminderd tarief kinderopvang als je je kinderen thuis houdt); dit gaat ook automatisering tegen omdat er hetzij met gemiddelden dient gewerkt om te zien wat het ‘voordeel’ is dat voor iedereen mag in rekening gebracht –wat dan zou betekenen dat er voor veel mensen teveel wordt afgetrokken- hetzij situatie per situatie met werkelijke voordelen, wat mensen allemaal naar de bijstand zou verwijzen, want dat zou telkens een sociaal onderzoek vragen; het wordt ook al gauw een doorschuiven van de hete aardappel tussen de federale overheid die de uitkeringen dient te betalen en de gemeenschappen en gewesten die een belangrijk deel van de ‘sociale voordelen’ toekennen, waardoor de betrokken mensen wel eens het slachtoffer zouden kunnen worden van een dubbele besparing op hun inkomen. Dit alles nog los van het feit dat dit een wel erg doorzichtig manoeuvre lijkt om vooral de ambities bij het optrekken van de uitkeringen te temperen en tegelijk een kunstmatige ‘daling’ van de armoedecijfers te bekomen.

⁶ Een eis die wij delen met onze partnerorganisaties binnen BMIN. Zie:

<https://bapn.be/storage/app/media/uploaded-files/memorandum-de-laagste-inkomens-omhoog-voor-een-leven-in-waardigheid.pdf>

⁷ Momenteel bedraagt het tarief samenwonende 50% van het tarief gezinshoofd. Abstractie makend van lichte verschillen per uitkering, maakt dat om en bij de 60% van het tarief alleenstaande. Het Netwerk tegen Armoede legt momenteel de laatste hand aan een beleidsdossier waar verschillende van onze verenigingen meer dan een jaar aan werkten en waarin de hervorming van het statuut samenwonende die wij vragen wordt beschreven.

Uiteraard kijken mensen bij de overstap van een uitkering naar een job naar hun centen. Maar vanuit de ervaringen van onze mensen zien wij dat dit niet noodzakelijk moet gaan over grote financiële vooruitgang. In de feiten zien we dat mensen zó graag aan het werk willen dat ze van een *feitelijk ex aequo in hun gezinsbudget geen punt maken*. Opgelet: het hele sommetje moet dan wel kloppen. Als iemand +- hetzelfde bedrag ontvangt wanneer hij gaat werken als daarvoor toen hij een uitkering ontving, maar het recht op een aantal bijkomende tegemoetkomingen of 'sociale correcties' op prijzen van goederen en diensten (denk aan een sociaal tarief voor water of energie, een verschil in de huurprijsberekening van de sociale woning, de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering...) verliest dan is er natuurlijk netto (soms sterk) verlies op het gezinsbudget. Gaan werken betekent ook zo goed als altijd dat men voor (vaak grote) meeruitgaven staat: sommige jobs zijn enkel bereikbaar als men over een wagen beschikt (denk bv. aan de dienstenchequesector of activiteiten op industrieterreinen, waar in shifts wordt gewerkt), er moet in kinderopvang voorzien worden, 's middags eten op het werk betekent een extra kost, er moet extra kledij worden aangekocht... Ook de fiscaliteit (zeker bij combinatie van verschillende deeltijdse jobs, of deeltijds werk en een uitkering) speelt een rol. En uiteraard speelt ook hier het effect van samenwonen: de combinatie van een loon in het gezin met het loon of de uitkering van een partner of andere volwassene kan plots netto voor een achteruitgang van het gezinsbudget zorgen, zowel door verlies van rechten in uitkeringen en bijkomende tegemoetkomingen als via de fiscaliteit.

Merk op: in de feiten merken we dat mensen nu, hetzij omdat ze slecht geïnformeerd waren bij de start en achteraf met de gevolgen geconfronteerd worden, hetzij omdat ze zelfs met de juiste informatie tóch de keuze maken voor een job om toch maar op eigen benen te kunnen staan, feitelijk verlies op het gezinsbudget 'aanvaarden'.

En nog: bij een 'stand still' in het gezinsbudget zullen er ook andere elementen zijn die maken of iemand een job aanneemt en/of volhoudt. Klassieke 'inactiviteitsvallen' zijn: onregelmatige uren, onzekerheid over de job zelf (kan ik wel blijven en zal mijn uitkering die na nieuwe werkloosheid of inactiviteit nog dezelfde zijn, bij opeenvolgende korte of deeltijdse jobs is er ook elke keer de administratieve mallempelen met soms korte periodes zonder inkomen of niet-gebruik van rechten), problemen met vervoer, met kinderopvang... Maar ook hier: veel mensen zijn zo tuk op een kans, dat ze zich ook aan die negatieve gevolgen aanpassen en toch de job aannemen.

Uiteraard kan het Netwerk tegen Armoede een beleid dat mensen in die richting duwt niet onderschrijven. Mensen die aan het werk gaan mogen daarvoor niet doelbewust financieel of in hun gezinsleven gestraft worden.

Conclusie: netto behoud van hetzelfde gezinsbudget na overstap van uitkering naar loon betekent met wat wij zien bij onze mensen in de verenigingen op zich geen werkloosheidsval. Of onze mensen die 'stand still' dan zomaar rechtvaardig vinden? Ook zij zien graag resultaten van hun inspanning en vinden het maar normaal dat gaan werken hen er ook financieel op vooruit doet gaan. Ook het Netwerk tegen Armoede verdedigt daarom het principe van 'loon naar werken'.

Wat dat betekent qua bedrag?

Om te kunnen spreken van een *ex aequo* in het gezinsbudget bij de overstap naar werk, vertrekkend vanuit een uitkering op de door ons hierboven bepleitte werkelijke armoedegrens van +- € 1350, lijkt ons dat voor een alleenstaande makkelijk over enkele honderden euro nettoloon bovenop dat bedrag te moeten gaan. 'Loon naar werk' lijkt dan inderdaad aardig in de buurt te komen van de € 2300 brutoloon per maand voor een full time die in de hier besproken wetsvoorstellen wordt

voorgesteld.

Onze mening over dit wetsvoorstel.

We komen dus samen met de indieners tot een principiële keuze voor een minimumloon van om en bij de € 2000 en vragen loon naar werken.

Toch stellen we ons ernstig vragen bij deze 2 wetsvoorstellen. In die mate zelfs dat we ze momenteel onmogelijk denken te kunnen steunen. Er blijven nog teveel vragen onbeantwoord.

Vooreerst is er de vraag naar beschikbaar budget. Het optrekken van de minima in sociale zekerheid en bijstand werd op vraag van voormalig minister van Werk Kris Peeters door het Federaal Planbureau op volle snelheid geschat op een –terugverdieneffecten meegerekend- jaarlijkse meerkost van +- 1,3 miljard Euro. Het Planbureau hield daarbij geen rekening met de door ons en andere middenveldorganisaties gevraagde oplossing voor het statuut samenwonende. Hetgeen waarschijnlijk al een aanzienlijk extra budget zal vergen. De wetsvoorstellen tot optrekking van het minimumloon vermelden geen budgettering. Ondanks het feit dat de indieners duidelijk terugverdieneffecten verwachten door een hogere koopkracht en consumptie, maar ook door meer inkomsten via sociale bijdragen en de fiscaliteit, is het vermoeden dat de meerkost van deze voorstellen aanzienlijk is. Zelfs al wordt de verhoging betaald door de werkgevers. Vanuit werkgeverszijde zagen wij bv. al een waarschuwing dat de koppeling van de fiscale werkbonus maakt dat het optrekken van de bruto minimumlonen de schatkist alvast ettelijke honderden miljoenen extra per jaar zouden kosten. Het is ons niet duidelijk of dit klopt, maar het is uiteraard niet onbelangrijk dat we ons hier niet rijk rekenen.

De hier besproken wetsvoorstellen vertrekken niet van een financiering door de schatkist of sociale zekerheid, maar leggen de kost volledig bij de werkgevers. Vanuit het VBO zien wij een duidelijke waarschuwing dat dit tot zwaar jobverlies zal leiden en dan vooral bij de grote massa kortgeschoolden die nu een loon ontvangen dat tussen het huidige wettelijk minimumloon en +- 2500 Euro ligt. Wij vestigen er ook graag de aandacht op dat een hoger interprofessioneel minimumloon voor de vele deeltijds werkenden cash al onmiddellijk véél minder betekent dan voor voltijds loontrekkenden. We krijgen ook de waarschuwing dat, omdat die meestijgt met de minimumlonen, de werkbonus voor nadelige gevolgen zou kunnen zorgen naarmate de minimumlonen stijgen, met netto voor sommige mensen zelfs reëel loonverlies. Daarnaast zijn de interprofessionele minimumlonen ook niet van toepassing op steeds meer preciaire jobs. We denken aan startersjobs voor jongeren, contracten van minder dan 1 maand, het toenemende aantal leertrajecten zonder vergoeding, 'jobs' via verzelfstandiging en zonder minimale vergoeding, sinds kort zijn daar ook de flexijobbers en bijklussers bijgekomen. Niet alleen zou er voor hen niets veranderen met deze wetsvoorstellen, indien er werkelijk moet gevreesd voor massaal verlies van jobs aan het huidige wettelijk minimumloon of net daarboven (immers ook de sectorale minimumlonen zouden mee moeten stijgen) valt dan ook te vrezen voor een steeds sterkere verschuiving van arbeid naar deze preciaire 'statuten'? Het kan absoluut niet de bedoeling zijn massaal jobs te vernietigen of meer precair te maken voor groepen die nu al bijzonder moeilijk een plaats vinden op de arbeidsmarkt. Het Netwerk tegen Armoede vraagt hierover veel meer duidelijkheid.

Ook indien de financiering van deze voorstellen vanuit de schatkist of de sociale zekerheid zou moeten komen, dit om ongewenste effecten op de tewerkstelling te vermijden, zijn wij er niet gerust op.

Voor het Netwerk tegen Armoede is het optrekken van de minima in sociale zekerheid en bijstand sowieso een eis waarop absoluut prioritair een antwoord moet komen. We verwijzen naar wat we hiervoor daarover schreven. Wetende hoe moeilijk het is geweest om politieke steun te krijgen voor deze belofte die al zeker 2 federale regeerakkoorden na elkaar meegaat, is het extra bedrag dat hiervoor nodig is al gigantisch op zich. Niet voor niets vragen wij, samen met onze partners van BMIN, een duidelijke timing met bijhorende meerjarenbegroting. Wil men dit tegen einde van deze legislatuur, dus in 2024, eindelijk echt hebben gerealiseerd dan zal er veel méér moeten gebeuren dan een paar tientallen miljoentjes 'compensatie' voor de 'taks shift' en het volledig toekennen van de welvaartsenveloppe.

Uiteraard zien wij graag bovenop de realisatie van die eis rond de minimale uitkeringen, ook het minimumloon verhoogd. Maar wij willen dus van de indieners weten waar dit geld vandaan moet komen.

Uiteraard kan het voor ons ook niet dat daarmee verder de bodem onder de sociale zekerheid zou worden uitgeslagen. Laat ons niet vergeten dat de 'tax shift' –naar ons aanvoelen een grote belastingvermindering voor bedrijven en vooral aandeelhouders, gezien het in verhouding zeer beperkt aantal bijkomende arbeidsplaatsen dat werd gerealiseerd- nu al een structureel gat in de staatsfinanciën heeft geslagen van ettelijke miljarden. Een gat dat als een zwaard van Damocles boven de voor mensen in armoede o zo belangrijke sociale zekerheid hangt. En indien men het in extra inkomsten zou gaan zoeken willen wij garanties dat dit geen vestzak-broekzak operatie wordt.

Wat ons bij een laatste bezorgdheid brengt. Zelfs indien voorgaande vragen een bevredigend antwoord krijgen, is het sop dan de kool waard? Hoe zal men garanderen dat mensen niet fiscaal weer wordt afgenomen wat hen eerst cash werd gegeven? Hoe zal men garanderen dat mensen door verhoging van loon plots ook andere rechten zouden verliezen en zo inkomensverlies lijden?

Besluit.

Het Netwerk tegen Armoede is principieel voorstander van een verhoging van de wettelijke minimumlonen. Maar wij kunnen de 2 besproken wetsvoorstellen momenteel niet steunen. Wij wensen eerst een grondige evaluatie van mogelijk jobverlies en verschuiving naar meer preciaire jobs indien men deze forse verhoging doorvoert. Ook effecten in de fiscaliteit in de rechten op aanvullende tegemoetkomingen moeten worden ingeschat. Het Netwerk tegen Armoede benadrukt dat in afwachting daarvan niet mag getalmd worden met het optrekken van de minimale uitkeringen in sociale zekerheid en bijstand. Wij vragen dat die optrekking er tegen 2024 op volle snelheid is, dat die in een planning wordt gegoten en dat daarvoor de nodige budgetten worden vrijgemaakt.

Namens het Netwerk tegen Armoede,

Uw contactpersoon voor dit dossier,

Hoogachtend,

Arne Proesmans | Beleidsmedewerker inkomen&herverdeling
Netwerk tegen Armoede

GSM +32 475368431

Mail arne.proesmans@netwerktegenarmoede.be

Web www.netwerktegenarmoede.be